

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ БАЛЬНЕОЛОГІЧНИХ РЕСУРСІВ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Завдяки своєму географічному положенню та природно-ресурсному потенціалу Херсонська область виділяється значним рівнем розвитком туризму та рекреації. Як відомо, область знаходиться в межах Причорноморської низовини, на всій її території переважають степові ландшафти, помірно-континентальний посушливий клімат. У суходільну частину Херсонської області вривається Дніпровський лиман, Тендровська, Каргинська, Каланчакська, Перекопська та інші затоки, а також озеро Сиваш. Уздовж морського узбережжя розташовані піщані острови, півострови й коси. Найбільші з них - острів Джарилгач, півострів Єгорлицький Кут, Тендрівська коса, Бірючий острів і Арабатська стрілка. Комфортності відпочинку й туризму сприяє унікальний клімат Херсонщини. Тривалість літа тут становить 5-5,4 місяців на рік. Середня температура повітря трьох літніх місяців становить +28°C, температура води коливається від +20°C до +24°C. Уздовж сонячного узбережжя з піщаними пляжами розташовані більше 300 санаторіїв, пансіонатів і баз відпочинку. Південь Херсонщини, завдяки своїм природним властивостям, може бути віднесений до числа кращих лікувально-оздоровчих територій України. Це райони Херсонської області, розташовані на Чорноморському узбережжі та в гирлі Дніпра - Скадовський район (м. Скадовськ, пгт. Лазурне, с. Червоне), Голопристанський район (м. Гола Пристань, села Залізний Порт і Більшовик) і Каланчакський район (села Хорли, Приморське й Роздольне). Також на узбережжі Азовського моря, що одночасно межує з озером Сиваш (Арабатська стрілка) - Генічеський район (м. Генічеськ, села Счастливецво й Стрілкове, селище Генічеська Гірка). Крім Чорного й Азовського морів, водні рекреаційні ресурси області складають пониззя р. Дніпра та р. Інгулець, а також 19 невеличких річок, чисельні прісні, солоні та грязьові озера, лимани. Десятки островів у дельті Дніпра які, відрізняються багатством фауни.

В межах області зустрічаються різнобічні по складу і мінералізації води, із яких багато придатних для бальнеологічних цілей.

Поверхневі води озер і лиманів перспективні у відношенні вмісту йоду, бромю, бору і повареної солі. Дані мулу також можуть використовуватись для бальнеологічних цілей. Так, озеро Гола Пристань (м. Гопри) має експлуатаційні запаси цілющих грязей в кількості 106652 куб. м, які і тепер використовується для лікарських цілей. В озері під товщею води залягають грязі потужністю від 0,1 до 1,1 м.

Озеро Устричне розташоване в Садовському районі. Грязь лікувальна, потужність – 0,5 м. Озеро є перспективним в значенні експлуатації грязей.

В районі Азовського узбережжя є в наявності грязьові озера Генічеське, Сальково, Лиман, Чокрак та ін.

Озеро Генічеське розташовано в 10 км на південь від м. Генічеськ, на Арабатській стрілці. Довжина озера – 4,1 км, максимальна ширина – 3 км; глибина його змінюється від 0,1 до 0,4 м. Майже на всій площі дно озера вкрите корою галіту і мірабіліту білого і злегка рожевого кольору. Під корою повсюди розпростертий шар чорної, в'язкої, пластичної, блискучої із запахом сірководню грязі. Щільність грязей на більшій площі не перевищує 0,2 м, тільки в центральній частині озера зустрічається лощина з потужністю до 0,6 м. Експлуатаційні запаси складають 1623 тис. т.

Озеро Сальково розташоване в 14 км до північного заходу від Генічеська. Роба озера відрізняється високою концентрацією солей. Дно озера повністю вкрите корою солей, під якими залягає чорна, пластична грязь з сильним запахом сірководню. Через високу концентрацію солей грязьові відкладення озера збагачені кристалами гіпсу і галіту. Необхідно обводнити озеро водами Сиваша, оскільки в протилежному випадку використання грязей в лікувальних цілях не буде рекомендовано. Попередній підрахунок покладів грязей показав, що вони складають 501,3 тис. куб. м, які можуть бути рекомендовані для відпрацювання грязелікувальними установами. Озеро Лиман розташоване в 12 км на схід від м. Генічеська у с. Фрунзе. Максимальна глибина в центрі водоймища не перевищує 0,4 м. Дно складене сіркою, пластичною в'язкою

глиною, на поверхні якої залягає чорна тонкодисперсна грязь з сильним запахом сірководню. Потужність її – від 0,1 до 0,8 м.

Озеро Чокрак знаходиться на південній околиці с. Стрілкове (на Арабатській Стрілці). Дно покрите шаром ропи глибиною до 0,45 м. Під ропою залягає тонкий (3 см) шар суглинків, а нижче розвита чорна масляниста грязь з запахом сірководню. Потужність шару грязі – від 0,15 до 0,2 м. Запаси ще не підраховані.

Східний Сиваш був досліджений Інститутом курортології в районі м. Генічеська. Численні протоки, затоки і бухточки Сиваша містять темно-сіру і чорну пластичну грязь з запахом сірководню з сумішшю органічних залишків. Потужність шару грязі перевищує 0,2 м. Грязь покривається шаром води, максимальна глибина не перевищує 1,0-1,2 м.

Крім грязей, на території області є в наявності мінеральні води.

В районі м. Херсона знаходяться запаси мінеральних хлоридо-натрієвих вод, приурочених до вапняків верхнього сармата, які по своєму складу близькі до вод типу “Нарзан”. Глибина свердловини – 85 м, дебіт – до 200 куб. м /кг.

В Генічеському районі зустрічаються мінеральні води в районі с. Петрівка. По мінералізації вони близькі до Березовської мінеральної води. Також в районі м. Генічеська виявлено термальні води, на базі яких можливе створення бальнеоводолікарні. Дебіт свердловини складає 150-200 куб. м на добу.

Район Присивашся відноситься до територій з підвищеним термальним режимом. Води вміщують велику кількість йоду (29 мг/л), бром (79 мг/л), а також бору і можуть бути з успіхом використані в бальнеології. Так, на Арабатській Стрілці зустрічаються термальні води температурою більше 55 °С на зливі (в районі с. Стрілкове).

Крім того, в області є ряд унікальних заповідників, таких як Асканійський, Чорноморський, які знаходяться під охороною.

В області розвідано Північно-Сиваське родовище йодних вод. Скид вод промислового йодного виробництва можливо здійснити в північній і останній водойми Сиваша. Річний обсяг цих вод складе лише 2-4 % від обсягу вказаних

водойм, що практично не відіб'ється на гідрологічному та гідрохімічному режимі озера Сиваш і не вплине на працю діючих заводів з комплексної переробки розсолів. Крім того, в Сиваш щорічно буде потрапляти близько 375 тис. т натрію хлориду і 1,2 тис. т бром.

Як засвідчили попередні техніко-економічні розрахунки, експлуатація даного родовища повинна бути рентабельною. Воно може забезпечити сировинну базу для йодного заводу з річним виробництвом 450 т йоду.

Озеро Сиваш – одне з найбільших ропних озер, утримуюче натрій хлориду, магній хлориду, кальцій хлориду, бром хлориду і інші компоненти. Запаси солей озера великі (200 млн. т), вони практично не вичерпні, тому що постійно поповнюються притокою вод Азовського моря.

Концентрація солей в водах Сиваша складає в середньому на рік 12-15 % по акваторії в цілому, а на окремих ділянках досягає 24-25 %. Така концентрація солей, що утворилася під впливом сонячної радіації в умовах півдня, перевищує в п'ять разів концентрацію в Азовському морі, в 8-15 разів води Чорного моря, має важливе значення для розвитку економіки держави і є потужною сировинною базою для хімічної та металургійної промисловості.

Херсонська область має достатні природно-географічні та суспільно-географічні туристсько-рекреаційні ресурси. Херсонська область, враховуючи її географічне положення, особливості господарського освоєння, природо-ресурсний потенціал, має наявні туристсько-рекреаційні ресурси. Спостерігається їх значна територіальна диференціація, що зумовлює туристсько-рекреаційну спеціалізацію окремих міст та районів області. Вплив соціально-економічних перетворень в країні в цілому та в регіоні зокрема призвели до значних змін в управлінні та функціонуванні туристсько-рекреаційної галузі Херсонщини. Залишаюь важливою галуззю економіки регіону, туристсько-рекреаційне господарство залишається перспективним напрямком розвитку Херсонської області, тому комплексні дослідження туристсько-рекреаційних ресурсів регіону як основи формування зазначеної індустрії є своєчасними та актуальними.

Список літератури

1. Бейдик О. О. Рекреаційно-туристичні ресурси України / О. О. Бейдик. – К.: Київський університет, 2001. – 395 с.
2. Молікевич Р.С. Місце і роль показників здоров'я у дослідженні якості життя населення / Р. Молікевич // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка. — 2015. — № 1. — С. 203—213.
3. Молікевич Р.С. Лінійні рекреаційні зони у системі геопланування території Херсонської області / Р.С. Молікевич// Рекреаційно-оздоровчий потенціал Півдня України. Збірник наукових праць. – Херсон: ПП Вишемирський В.С., 2013. – С.63-65.
4. Нефедова Н.Є., Яворська В.В. Чинники розвитку і ресурси сучасного туризму Одеського регіону // Культура народів Причорномор'я. – 2009. – № 176. – С. 103-107.
5. Михайлюк О.Л., Стеценко С.В., Сухіна Л.В. Проблеми розвитку рекреаційно-туристичного комплексу Півдня України // Науковий вісник. – 2005. - №1 (13). – С. 169-179.